

Andrzej Megger, *Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej w parafii*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2018, ss. 308

Parafia jako podstawowa komórka duszpastersko-administracyjna Kościoła katolickiego stanowi miejsce nawiązywania i rozwoju sakramentalnych relacji z Bogiem. Ta szczególna więź jest budowana przede wszystkim na fundamencie życia liturgicznego całej wspólnoty. Istotną rolę odgrywają więc poszczególne sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, celebrowane w jedności z całym zgromadzeniem liturgicznym. W obliczu współcześnie obserwowanych procesów intensywnej laicyzacji dzieci i młodzieży sakramenty spełniają kluczową funkcję we wprowadzaniu młodych katolików w świat wiary w Jezusa Chrystusa.

Przedstawione wyżej zagadnienia zostały podjęte w publikacji autorstwa ks. Andrzeja Meggera. Recenzowana praca ma charakter teoretyczno-badawczy i przez wzgląd na jakość dokonanej w niej analizy może stanowić przykład właściwej kwerendy naukowej. Dotychczasowe badania dotyczące tematyki inicjacji chrześcijańskiej na gruncie polskim tylko po części obejmowały całościowy zakres problematyki poruszanej w monografii. Należy uznać, że jest to pierwsza publikacja, prezentująca omawiane wątki w tak obszernym ujęciu. Praca wypełnia znamiona pozycji heterogenicznej, bowiem w swoich ramach oprócz dominującego wymiaru pastoralnego podejmuje zróżnicowaną problematykę właściwą dla sakramentologii, eklezjologii, liturgiki oraz innych dyscyplin teologicznych. Zastosowana przez autora metoda badawcza jest poprawna, ukazana zaś w pracy analiza — wyczerpująca pod względem teoretycznym.

Duże znaczenie dla wartości publikacji ma także merytorycznie opracowana struktura pracy. Właściwy pod względem podejmowanej tematyki układ materiału zawartego w książce ułatwia czytelnikowi lekturę, umożliwiając także fragmentaryczne poszukiwania potrzebnych treści. Pozycję otwiera wykaz skró-

tów (s. 5–8), po którym zamieszczono przedmowę napisaną przez ks. bp. dr. hab. Wiesława Śmigła (s. 9–10). Po nich następuje obszerny wstęp (s. 11–19). Główna część konstrukcji składa się z pięciu rozdziałów podzielonych z kolei na podrozdziały i punkty (s. 21–267). Książka została zwieńczona odpowiednim pod względem długości zakończeniem (s. 269–274) oraz obszerną bibliografią (s. 275–304) i spisem treści (s. 305–308). Zestawienie źródeł obejmuje przede wszystkim dokumenty pochodzące z *Magisterium Ecclesiae*, księgi liturgiczne, nauczanie papieskie oraz wiele pozycji z szerokiej literatury przedmiotu.

Niewątpliwie dodatkowo wpłynęłoby na jakość monografii zastosowanie analizy własnych badań socjologicznych przeprowadzonych za pomocą ankiety skierowanej do proboszczów parafii bądź osób przystępujących do sakramentów inicjacyjnych w określonym obszarze. Autor nie zdecydował się jednak na taki krok, oparłszy się głównie na już istniejących opracowaniach oraz kwerendzie źródeł. Skorzystanie z wyżej wymienionej koncepcji mogłoby doprowadzić do zaprezentowania wiarygodnych, najbardziej aktualnych danych dotyczących praktyki pastoralnej w dzisiejszych wspólnotach parafialnych na podstawie pytań ściśle dostosowanych do charakteru pracy.

Pierwszy rozdział książki stanowi obszernie tło i wprowadzenie do istoty rozważań, podejmuje bowiem zagadnienie parafii i jej znaczenia dla Kościoła powszechnego. Autor charakteryzuje teologiczny wymiar parafii oraz jej rolę w strukturach duszpasterskich Kościoła partykularnego, ukazując ją jako zwyczajne środowisko życia religijnego wiernych należących do wspólnoty. Rozdział porusza także eklezjalny wymiar liturgii i roli zgromadzenia liturgicznego, a także wskazuje na centralny wymiar liturgii w życiu sakramentalnym wierzących. Ks. Megger ukazuje także rolę świątyni parafialnej oraz innych miejsc sprawowania kultu i gromadzenia się wspólnoty w znaku zgromadzenia. Na gruncie pastoralnym poruszono zagadnienia związane z obowiązkami proboszcza i jego najbliższych współpracowników, wyróżniając przede wszystkim posługę nauczającą, uświęcającą i kierującą. Interesujący wątek, zwłaszcza ze względu na wprowadzone ostatnio przez Ojca Świętego Franciszka zmiany w tym zakresie, dotyka specyfiki posługi świeckich w liturgii, przede wszystkim jako lektorów i akolitów, a także psalmistów, kantorów oraz nadzwyczajnych szafarzy komunii świętej.

Najkrótszy, drugi rozdział został w całości poświęcony definicji i rozwinięciu zagadnienia inicjacji chrześcijańskiej. Autor zaakcentował w nim przede wszystkim aspekt jedności zachodzącej między opisywanymi sakramentami. Ta część pracy w dużym stopniu nawiązuje do wydarzeń z historii Kościoła, kładąc nacisk na jedność sakramentów chrztu, bierzmowania i Eucharystii. Ks. Megger podjął także analizę teologicznego wymiaru jedności. Znaczną część omawianego rozdziału zajmuje opis liturgicznego kontekstu spójności i więzi między wyżej przywołanymi sakramentami.

Rozdział trzeci obszernie podejmuje tematykę chrztu jako pierwszego spośród chrześcijańskich sakramentów wtajemniczenia. Autor rozpoczyna analizę od teologii samego sakramentu. Następnie ukazuje chrzest jako sakrament wiary. Kolejno podejmuje aspekt łaski działającej w sakramencie chrztu i mającej bezpośredni wpływ na człowieka, który od dokonania obrzędu liturgicznego zostaje wszczepiony w Chrystusa i włączony w Jego Mistyczne Ciało, czyli Kościół. W ten sposób podkreślono eklezjalność chrztu i jego skutków. W dalszej części rozdziału wskazano na rolę parafii, stanowiącej miejsce celebracji aktu sakramentalnego. Podkreślono rolę przygotowania rodziców biologicznych, przyszłych rodziców chrzestnych oraz zadania wynikające z ich zobowiązań. Autor nie poprzestał jednak na powszechnie znanej problematyce, ale dotknął również często pomijanego wątku przygotowania do udziału w sakramencie chrztu całej wspólnoty parafialnej, a także roli zebranych jako zgromadzenia liturgicznego w czasie sprawowania samego obrzędu. Pozostając w *universum* pierwszego sakramentu wskazał na niedzielę jako na właściwy czas do jego celebracji, pierwszeństwo oddając przede wszystkim Wigilii Paschalnej, w której strukturze istnieje odrębnie wydzielona liturgia chrzcielna. Rozdział wieńczy aspekt przygotowania i sprawowania chrztu dzieci w wieku szkolnym.

W czwartym rozdziale autor skupił się na tematyce związanej z bierzmowaniem, ukazując je jako drugi spośród sakramentów inicjacyjnych. Czytelnikowi ukazano aspekt teologiczny bierzmowania, zwłaszcza pod kątem dopełnienia chrztu, otrzymania darów Ducha Świętego, wzmocnienia więzi z Kościołem, a także apostołstwa. W dalszej kolejności omówiono podzielone na trzy etapy przygotowanie do sakramentu bierzmowania w parafii. Jest godne dostrzeżenia, że tak jak w przypadku chrztu podkreślono rolę zgromadzenia liturgicznego złożonego z parafian oraz ich właściwego przygotowania do celebracji obrzędu bierzmowania. Na zakończenie poddano analizie samą liturgię sakramentu.

Ostatni, piąty rozdział ukazuje Eucharystię jako uwieńczenie drogi sakramentalnej inicjacji. Msza święta jest przedstawiona od strony liturgiki jako źródło i szczyt życia chrześcijańskiego. Wskazano także na jej rolę w objawianiu i budowaniu wspólnoty Kościoła, co poza suchą teorią jest niekiedy pomijane na etapie praktyki pastoralnej w Polsce. Autor podkreślił także istotną rolę Eucharystii w życiu sakramentalnym. W dalszej części przedstawił celebrację i kult Eucharystii w przestrzeni parafialnej, przypominając wagę *dnia Pańskiego* i codziennej liturgii, a także omówił kult Najświętszego Sakramentu poza mszą świętą.

Omawiana monografia stanowi istotny wkład w opracowanie charakterystyki sakramentów inicjacji chrześcijańskiej dla Kościoła w Polsce. Dzieło ks. Meggera ukazuje wzorcowy zarys właściwego duszpasterstwa związanego z przygotowaniem i celebracją omawianych sakramentów, tak aby działalność pastoralna została głębiej przeniknięta założeniami teologicznymi. Tym samym książka

może stanowić kompendium wiedzy i podręcznik dla wszystkich kapłanów pracujących w parafiach jak również dla animatorów życia wspólnotowego. Pozytywnie stanowi niezwykle cenne źródło wiedzy i może być przykładem właściwej syntezy teologii teoretycznej i praktycznej.

Jakub Akonom¹

Summary

Due to the progress and globalization the contemporary world more and more differs from Christ and the teaching of the Church. Therefore, there is a need to look again at the essential though often discounted aspect of the sacraments of initiation and their role in pastoral and liturgical life of a parish.

The aim of the review of fr. Andrzej Megger's monograph entitled *Sacraments of Christian Initiation in a Parish* is the encouragement to read and explore the model of the pastoral work which often meets with ignorance or incomprehension in parish life reality.

While reading the monograph it might be helpful to point the book's specificity and to present the reviewer's insights so that the people interested could analyze the thesis with the knowledge of its assumptions and the scope of the research. Particularly significant for the future readers is the emphasis of the monograph's role as a source of valuable knowledge which could be used in community pastoral work and therefore, it might be a compendium of appropriate and effective pastoral premises.

In order to provide content's clearness the text is divided into paragraphs so that the main part of the article corresponds to individual chapters of the book. Accordingly to its nature, the review is fully based on the title mentioned above.

To sum up, the result of the review is to outline the issues that are broadly discussed in the monograph. The article is also an incentive to read the book which might seem only a theoretical study but might as well greatly affect practical dimension of preparation and celebration of the sacraments of Christian initiation in a parish.

Keywords

sacraments, initiation, baptism, confirmation, Eucharist

Słowa kluczowe

sakramenty, inicjacja, chrzest, bierzmowanie, Eucharystia

¹ Jakub Akonom — theology student at Akademia Katolicka in Warsaw. His research interests are concentrated around liturgics and pastoral theology, particularly in the aspect of pastoral work and young people's formation; e-mail: jakon299@gmail.com. ORCID: 0000-0002-3959-9183.